

(LISTOPAD 2018)

JAK BLÍZKO, TAK DALEKO

KAREL RŮŽIČKA ▶ STR. 3

Levice není v dobré situaci. U nás, v Evropě, ve světě. Volební výsledky tradičních českých politických stran s levicovou rétorikou v nedávných komunálních volbách, nástup populistických stran a hnutí v Evropě zalévané migračními toky, rozevírající se příjmové a majetkové nůžky i v sociálních státech. ◀

MILÍ PŘÍZNIVCI ALTERNATIVY ZDOLA,

Listopadové číslo Zpravodaje AZ otevírá úvodník Karla Růžičky, v němž se zamýšlí nad stavem současné levice, a nad tím, v čem spočívají její silné a slabé stránky oproti konkurenci z pravé části spektra. Dále ve Zpravodaji najdete informace z družstevní konference, z Litoměřického odborného semináře, nebo novinky o dění kolem metropolitního plánu Prahy.

Kromě toho přinášíme také zprávu z konference o dlužích. Podle nových statistik je nyní v České republice kolem 820 tisíc lidí s exekucemi, a několik desítek tisíc zatím podalo návrh na oddlužení (návrh na insolven-

ci). Podle odborníka na dluhovou problematiku Radka Hábla je systém exekutorů bez místní příslušnosti, kteří si navzájem konkurují ve vymáhání dluhů, v Evropě zcela ojedinělý. Podobný

zpravodaj-az@seznam.cz

system podle Hábla existuje jenom v Albánii, a pro Českou republiku je zdrojem mezinárodní ostudy. Veškeré ohlasy, názory nebo vlastní články uvítáme na e-mailové adrese zpravodaj-az@seznam.cz nebo info@alternativazdola.cz. ◀

Vaše Alternativa Zdola

NOVÝ SMĚR I PRO AZ

ILONA ŠVIHLÍKOVÁ ▶STR.6

Konferenci „Lokální a družstevní způsoby hospodaření jako progresivní vize“ uspořádala naše Alternativa Zdola spolu s Nadací Rosy Luxemburgové. ◀

PARTICIPACE MÍŘÍ K DOSPĚLOSTI

ZBYNĚK FIALA ▶STR.9

Síť demokratických měst s participativním řízením nebo „síť sítí“ RIPESS na podporu sociální a solidární ekonomiky, to jsou dva články globálního procesu, kterým se občanům vrací svobody ztracené v kapitalistické transformaci. ◀

▶ Benjamin Barber

LITOMĚŘICKÝ SEMINÁŘ

KAREL RŮŽIČKA ▶STR.13

Většina obsahu vystoupení na Litoměřickém semináři se netýkala motta „100 let od vzniku Československa – jak dál“, nýbrž byla zaměřena na aktuální mezinárodní dění, zvláště ekonomiku a migraci. ◀

▶ Znak Litoměřic

OBSAH

- ▶3 Úvodník – Jak blízko, tak daleko
- ▶6 Družstevní konference
- ▶8 Doporučujeme
- ▶9 Participace míří k dospělosti
- ▶12 Kalendárium
- ▶13 Akce v Chrudimi a Ústí n. Orlicí
- ▶14 Územní plán Prahy
- ▶16 Litoměřický seminář
- ▶20 Strašidlo dluhů
- ▶21 Odkazy na texty na webu
- ▶22 Jak psát pro Zpravodaj AZ
- ▶24 Tiráž, kontakty

JAK BLÍZKO, TAK DALEKO

Levice není v dobré situaci. U nás, v Evropě, ve světě. Volební výsledky tradičních českých politických stran s levicovou rétorikou v nedávných komunálních volbách, nástup populistických stran a hnutí v Evropě zalévané migračními toky, opadnutí vlny levicových vlád v Jižní Americe, rozevírající se příjmové a majetkové nůžky i v sociálních státech, tunelování oficiální moci v demokratických zemích, války a válečné štvání podpořené napříč stranami, pokračující ekologický sešup od pólu k pólu, přechásto s odvoláním na pracovní místa a životní úroveň.

Text: KAREL RŮŽIČKA

JAK A KDE SE ZTRÁCÍ LEVICE

Lidé si řežou pod sebou větve nad jámou, kterou si navzájem ve své ziskuchtivosti vykopali, avšak lídři stran s levicovou rétorikou jako by neviděli, že džbán, s nímž chodí pro vodu, se plní poslední kapkou, jež hrozí, že se ucho utrhne. Zatím se utrhlo ucho řady jejich posluchačů, voličů. Utrhli se a přecházejí k jiným stranám

a hnutím. Vidí a žijí něco jiného, než jim neautentická levice povídá.

Lidé žijí v situaci konkrétní absolutní výše určitých vlastností, hodnot, a vidí i relativní pozici své úrovně

ve vztahu k jiným lidem. Hodnotí a porovnávají. Emoce jim představují hodnotové žebříčky racionálního nahlížení na svět a jejich místo v něm. Jejich morálku pokoušejí darebáci, ať již z řad mocných hlupáků či chytrých kariéristů bezostyšně zneužívající jejich inteligence, mravnosti, jejich práce, volného času, potřeb, zájmů, zodpovědnosti, postavení zaměstnance, spotřebitele, občana a obyvatele. Lídři rétorické levice koalici jednájí o programech a postech, o drobnostech a korytech, míří na jevy a formy, nikoli na podstatu a obsah, řeší prvky a segmenty bez kontextů a koloběhů.

Levice se ztrácí mezi levičáky a populisty necht' již levicového či pravicového ražení. Nabízené odpovědi na palčivé společenské otázky její lídři nerozkrývají, nekladou hlubší a širší otázky. Vždyť volební hlasy nenesou žádný certifikát, žádnou nadhodnotu intelektuální a mravní kvality. Jeden jako druhý, informovaného jako neinformovaného voliče, přesvědčeného nebo váhajícího, hlasy vykšeftované vnitrostranickými pikly, slovené zmanipulovanými médii.

NENÍ FÓRUM JAKO FÓRUM

Výměna a konfrontace rozdílných názorů a argumentů je nezbytná, organizace otevřených vědeckých a diskusních fór je vítaná, protože nikdo není tak geniální, aby dříve či později na své myšlenkové cestě neškobrtl, aby uhlídal, po jaké cestě se ubírají ať souvěrci či oponenti, jaké je tudíž prostředí pro jeho postoje. Pořádání otevřených debat je znakem bytostné levice, vytváření prostoru pro vytěžení intelektuálního potenciálu společnosti, pro vyjádření široké veřejnosti, pro její intelektuální růst. Proč ale nazývat platformu, na níž vystupují mezi jinými i zbloudilí levičáci, populisté, xenofóbové levicovým fórem? To je matení pojmů, zavádějící informace pro hledající, tápající, kteří by tak mohli podlehnout dojmům, že národní, náboženská, rasová či jiná nesnášenlivost je levicovou hodnotou, že fakta vytržená ze souvislostí nebo i zřejmé bludy jsou levicovými argumenty, že vše, co tam bylo vypuštěno z úst, je levicovým postojem.

LEVICOVÝ = NEPOVRCHNÍ

Levice nepřichází s jednoduchými řešeními, ač tak mohou vypadat. Je za nimi poctivé probírání problému v hloubce a šíři, prostoru a času, intelektuální a mo-

rální cesta alejí racionality a emocí. Často stojí blízko sebe návrhy levicové a levičácké, levicové a populistické, levicové a pravicové, leč jejich smysl si je na hony vzdálen. Za výsledkem je totiž zásadně rozdílná cesta,

zásadně odlišné principy a hodnoty. Jsou to jiné důvody a jiné cíle, stejně tak jiné formy a prostředky dosažení.

Kvůli jednomu procentu islamistů mezi muslimy tudíž netřeba zatracovat celý islám. Muslimové tvoří bezmála čtvrtinu veškeré světové populace. Kdyby byli všichni tací, jako je asi to procento z promile z nich, které se stalo islamisty militantními, tak by svět vypadal jinak. Rozhodně větší vliv na světové dění má procento z promile „bílých mužů“ s křesťanskými kořeny ze severoatlantické „civilizační“ oblasti. To má na triku (nelze psát o svědomí) dvě světové války a stovky válek místních, holocaust, plány na vyvraždění a vysídlení „podlidí“, převraty, diktatury, věznění, mučení, hlad, bídu, nezaměstnanost, různé nerovnosti, vykořisťování, drancování, manipulace, podvody, lži. Včetně té o válce proti terorismu, včetně toho, že právě toto procento z promile dalo zelenou zformování, vyzbrojování a fi-

right
vs
left

nancování agresivních a militantních islamistů. To vše ve jménu majetku, moci a statusu.

Kvůli části Romů zneužívajících zákony „bílých mužů“, kteří je obrali o práci, o sociální úroveň zajištěnou zaměstnáním, o společenskou důstojnost, nelze zatracovat všechny Romy. Leč lepší je navázat se do Romů, než odkrývat cesty posedlosti mocí, ziskem a postavením a jejich odvracení pozornosti na společenské outside-ry.

Zatracovat Afričany, že jim americké a evropské koncerny ve spojení s místními politickými elitami vystudovanými zhusta na amerických a evropských univerzitách drancují jejich zemi, to chce nebyvalou ignorancí k mezinárodním ekonomickým tokům, k politické korupci, k proměně kolonialismu v neokolonialismus.

Proto levice nevidí muslimy, migranty, Romy, Afričany, podnikatele, zaměstnance atd. jako jednolitou masu, jako levičáky či pravičáky, jako vítáče nebo odmítače, zaslepence či manipulátory. Rozlišuje různé skupiny, jejich místo, rysy, vývoj, zvažuje míru vlivů, dialektiku věcí a vztahů. Nejde silou, může-li rozumem. Svět je pestrý, pestré podmínky nejefektivněji řeší pestré nástroje. Rozmanitost nese bohatý život a sama je tak bohatstvím. Šmahem se dá rozbít cokoli, ale slepit už nikoli. Pro levici neplatí, že účel světí prostředky, nýbrž naopak, že prostředky znesvěcují účel.

LEVICOVOST JE CÍL I CESTA

Levicové ideály budou aktuální stále, pokud se svět bude nadále bořit s nespravedlností, kořistěním, vydíráním, od sociálních přes právní po politická. Pokud bude nutno bojovat za mír. Pokud se bude bojovat za životné,

udržitelné životní prostředí (jiné nás už nečeká). Pokud bude někdo, komu třeba solidarity, komu možno pomoci. K tomu levice cílevědomě kráčí, někdy popoběhne,

poskočí, dle toho, co zvládne ona a co snese společnost; chybuje-li, varuje před tím jiné. Jde cestou komplexního poznávání přírody a společnosti, jejich struktur, vztahů, procesů, respektování přírodních zákonů a společenských zákonitostí, poznáváním myšlení, vědomého i nevědomého, cestou pravdy a objektivity, cestou harmonické pestrosti a alternativ, cestou svobody a zodpovědnosti, cestou práv a povinností, cestou, jež je tím, jak po ni kráčíme, i cílem. Cestou pochopení, podané ruky. Na počátku té cesty je totiž rovnost. Ne rovnostářství, ne jen rovnost před zákonem, nýbrž rovnost, s níž levicový člověk považuje ostatní lidi za sobě rovné.

S takovou rovností pak nelze někoho jiného nerespektovat, ponižovat, vykořisťovat. Pro levici stejně jako pro pravici platí zásada svobodného rozvoje jedince – ovšem s jedním „drobným“ dovětkem: ne na úkor jiných.

MAJÁK I RADAR

S takovou rovností hledá levice i cesty pro ostatní, kteří zabloudili. Jak, kudy, čím prošli, co si a proč nesou. Setkává se s ostatními, diskutuje, pře se. Levice potřebuje otevřená názorová fóra, o to více v dobách nepřehledných, krizových, převrstvených jevů a příčin, aby na nich mohla představit svůj maják lid- skosti, aby na nich mohla jako radar mapovat společ- enský pohyb. Na nich vzdělává své příznivce a vede

**PLATÍ ZÁSADA SVOBODNÉHO
ROZVOJE JEDINCE, ALE NIKOLI
NA ÚKOR JINÝCH.**

osvětě mezi svými oponenty. Bez společných debat těžko ideové protivníky a jejich sympatizanty oslovit a přesvědčit. Tisíc debat je lepší než jedna rvačka. Politická kultura v ČR nezbytně potřebuje kultivaci, nenávisť je totiž šířena i cíleně, takže civilizované politické vztahy a korektně vedené akce je třeba ocenit. Levice by ovšem

měla mít jasno, koho, třeba i z osobních přátel, na politických fórech, označovat za ideové, politické partnery a přátele, neřkuli soudruhy.

To je drobný, leč důležitý vklad k tomu, aby se mohlo rozlišovat, kdo je autentickým vyznavačem té které ideologie a kdo jen příživníkem na její rétorice. Aby se vidělo, kdo může přicházet s autentickou levicovostí a kdo si jen osvojil levicový slovník na své cestě k vyššímu platu, postu, k přízni šéfa či jeho dcery, k uhašení nějaké frustrace nebo startu kariéry. Aby se odlišilo organické levicové bytí od živobyetí z levicové rétoriky. Tolik pracovních míst strany nemají, aby s tím vyhrály volby. Levice musí nabídnout víc, než jen „mít“, musí nabízet „být“. Má takové předáky? ◀

DRUŽSTEVNÍ KONFERENCE UKÁZALA SMĚR I PRO AZ

Konferenci „Lokální a družstevní způsoby hospodaření jako progresivní vize“ uspořádala naše Alternativa Zdola spolu s Nadací Rosy Luxemburgové a s podporou skupiny Evropského parlamentu GUE/NGL. Snažili jsme se vyvarovat toho, co jsme poznali na jiných akcích – tedy přílišné nostalgie nad minulostí či omezování družstevního sektoru pouze na „sociální práci.“ Chtěli jsme na konferenci načerpat inspiraci z domova i ze zahraničí a ukázat, že družstva mají co nabídnout v moderní, inovativní ekonomice.

Text: ILONA ŠVIHLÍKOVÁ

Podnětů z konference bylo tolik, že se jim bezesporu musíme věnovat i nadále. Naši čtenáři a zájemci o problematiku se mohou těšit na brožuru, která z konference vzejde. Jsme však zároveň připraveni spolu s nadací RLS téma systematicky rozvíjet a vytvářet systematický tlak na

politickou sféru, kde zatím převládá nezájem, nevůle nebo vyslovené nepřátelství k ekonomické demokracii a sdružování sil občanů na lokální úrovni. Prozatím nabízím aspoň několik postřehů pro povzbuzení v další práci nejen Alternativy Zdola.

JEN ZDÁNĹVĚ BEZMOCNÉ PROTESTY
Inspirativním hostem z Rakouska byl Christian Pomper z rakouského družstva GEA Mama. V jeho prezentaci bylo možno najít řadu shodných bodů s českými poměry: řada byrokratických překážek k založení nového družstva podle jejich představ je nakonec přinutila založit i zcela nový zastřešující družstevní svaz (Rückenwind), který měl vnést svě-

ží vítr do poněkud zatuchlé rakouské struktury. V zemi platí povinné členství v „garančních“ asociacích – firmy musí být členy Hospodářské komory a družstva členy v družstevních asociacích. Pro inspiraci se mladí družstevníci vraceli k Raiffeisenovi (asi jako kdybychom se my vraceli ke Kampelíkovi).

Mimochodem, i Pomper uvedl, že družstvo v Rakousku také není zrovna „sexy“ forma a že právě jejich nový přístup se snaží toto vnímání změnit. Jejich družstevní holding centralizuje určité aktivity jako je účetnictví, online podpora či mediální pokrytí, ale provozuje i vlastní akademii (což zase připomíná Mondragon). Cílem je vytvořit 10 tisíc pracovních míst.

Z Německa přijela Tanja Gaudian, představila energetické družstvo Schönau. I její prezentace obsahovala několik originálních postřehů: občané se do projektu energetického družstva vrhli s velkým nadšením a teprve postupně zjišťovali, jak velký úkol si předsevzali. I Tanja hovořila o nutných kampaních zdola, zdůraznila, že zakyslé moralistní přístupy jsou kontraproduktivní a že kampaně ZA něco (jako třeba za rozvoj obnovitelných zdrojů) mají být uskutečňovány vtipně, zábavnou formou (založili k tomu dokonce kabaret!), aby přitáhly co nejvíce občanů. Energetické družstvo Schönau má dnes více než 6000 členů a přes 170 000 zákazníků i mimo region, a to začínalo jako malý, zdánlivě bezmocný občanský protest proti jaderné energetice.

INSPIRATIVNÍ ZÁKON NA SLOVENSKU

Na tomto místě je třeba uvést, že Alternativa Zdola se snaží družstevnictví zpopularizovat a ukázat jeho pest-

rost a inovativnost nejen tím, že pořádá tyto akce, ale také provozováním družstevního inkubátoru a šířením informací o zaměstnanecké participaci. A prozatím alespoň naznačme, že pracujeme na dalších projektech i v oblasti dalšího vzdělávání a „družstevní zábavy,“ které vám snad budeme moci představit příští rok.

Dalším zajímavým hostem konference byla Eva Riečanská ze Slovenska, představitelka organizace Utopia, se kterou AZ spolupracovalo na zmapování stavu družstevnictví ve visegradské skupině. Z hlediska družstevního sektoru teď nepřivezla moc dobrých zpráv, ale něco se přece jen podařilo – na Slovensku vznikl pro nás nesmírně inspirativní zákon o sociálním podnikání.

Když se podíváme na znaky tohoto typu podnikání, jak je zákon definuje – veřejný či komunitní zájem, prvek demokratické samosprávy – jsou to všechno znaky, které družstvo dokáže dobře naplnit. AZ s dalšími spolupracovníky se pokusí i zde přidat ruku k dílu.

Také další příspěvky byly nesmírně zajímavé. Jason Nardi popisoval práci mezinárodní sítě na podporu sociální a solidární ekonomiky RIPESS (píše o něm Zbyněk Fiala v dalším příspěvku v tomto zpravodaji). Martin Mikeska z Komory obnovitelných zdrojů energie a Karel Polanecký z Hnutí DUHA informovali o projektech komunitární energetiky. Mimořádně propracované byly návrhy Jiřího Malíka ze spolku Živá voda, které se týkaly toho zásadního: vody a její ochrany v krajině. Jenom tady by měla místní družstva opravdu co dělat.

Zkrátka: práce mít málo nebudeme, a pokud budete s námi, budeme schopni tuto inspiraci přetavit ve vzájemně prospěšné dílo!◀

Hnutí DUHA

DOPORUČUJEME

NOVÁ VIDEA NA YOUTUBE KANÁLE AZ

<https://www.youtube.com/watch?v=74IE63dK1hc/>

Litoměřický seminář (18 videí)

<https://www.youtube.com/watch?v=EyOnTvvq-dY/>

Seminář Volby 2., Dvojka sobě (4 videa)

<https://www.youtube.com/watch?v=fZE5En8fY-0/>

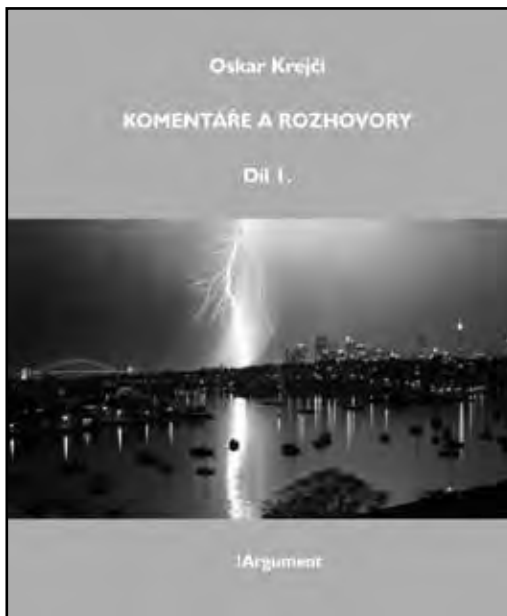
Přednáška Socialismus, kapitalismus a budoucnost – Ilona Švihlíková v Ostravě

JE POTŘEBA UKONČIT ZÁVISLOST EVROPY NA RŮSTU

<http://denikreferendum.cz/clanek/28295-je-cas-ukoncit-zavislost-evropy-na-rustu>

<https://degrowth.org/2018/09/06/post-growth-open-letter/>

Na tento týden svolala skupina europoslanců do Bruselu přelomovou konferenci týkající se ne-růstové budoucnosti. Otevřený dopis vědců a vědkyň, jímž chtějí upozornit na nutnost zabývat se ne-růstovou problematikou.

► Daniel Prokop

TAHLE ZEMĚ NENÍ PRO CHUDÝ

<http://a2larm.cz/2018/10/madarsko-neni-pro-chude/>

Viktor Orbán se obává bezpečnostního rizika bezdomovectví. Přitom hlavní hrozbu představuje jeho fašizující politika.

KNIHA OSKARA KREJČÍHO VOLNĚ KE STAŽENÍ

<http://casopisargument.cz/2018/10/17/prestavujeme-novou-e-knihu-politologa-oskara-krejciho/>

Časopis !Argument představuje novou e-knihou politologa Oskara Krejčího. Publikace komentářů a rozhovorů pro !Argument je volně k stažení pro všechny čtenáře.

V ČESKÉ REPUBLICE PRACUJE VĚTŠINA ROMŮ

https://www.lidovky.cz/domov/sociolog-prokop-zeman-pouzil-cisla-z-vyloucenych-lokalit-v-cesku-pracuje-vetsina-romu.A181006_115845_in_domov_mber

Prezident Miloš Zeman rozdmýchal debatu o vztahu většinové české společnosti k Romům. Zemanovy odhady o deseti procentech pracujících Romů se totiž zakládají jen na statistikách z nejvíce sociálně vyloučených oblastí. „V těchto vyloučených lokalitách žije v Česku polovina Romů, nezaměstnanost je tam určitě vyšší, než ve zbytku republiky. Ale poměr 10 procent pracujících a 90 procent nepracujících, jak tvrdí Miloš Zeman, tam určitě není,“ říká v rozhovoru pro Lidovky.cz sociolog Daniel Prokop.

PARTICIPACE MÍŘÍ K DOSPĚLOSTI

Síť demokratických měst s participativním řízením nebo „síť sítí“ RIPESS na podporu sociální a solidární ekonomiky, to jsou dva články globálního procesu, kterým se občanům vrací svobody ztracené v kapitalistické transformaci.

Text: ZBYNĚK FIALA

Brno patří k zakladatelským městům vznikající síť kolem Magny Charty občanské participace. Tuto úžasnou zprávu jsem se dozvěděl za čerstva, byť celkem náhodně, na semináři, který o participaci organizovala Alternativa Zdola v Brně. Zaznělo to v improvizovaném výkladu zástupce pirátů, který v září v Římě na ustavujícím jednání síť Brno reprezentoval. Na našem semináři nahradil původně ohlášeného pirátského městského zastupitele, zaneprázdněného povolebním koaličním vyjednáváním.

Globální fórum pro moderní přímou demokracii v Římě se soustředilo na občanskou participaci v obcích a městech. Delegáti si měli odpovědět na otázku, zda je jejich město demokratické, což je chápáno jako město s rozvinutými podmínkami pro soustavnou spoluúčasť občanů. Definuje ji přijatá Magna Charta participativních měst, která je tak nejen politickým prohlášením na podporu přímé demokracie, ale zároveň praktickým návodem, co pro to třeba udělat.

To první, co přímá demokracie potřebuje, je zajištění potřebné infrastruktury, domu, sálu nebo aspoň pravidelně využitelné místnosti, kde se mohou lidé scházet a o věcech debatovat. Přímá demokracie tedy není pouhé referendum, kterým všechno začíná i končí. Je to budování informovaného a angažovaného zázemí pro utváření, posuzování a prosazování občanských návrhů.

<https://2018globalforum.com/is-your-city-a-democracy-city/>

Pro vznik asociace participativních měst se silně angažovala římská starostka Virginia Raggiová z Hnutí pěti hvězd. To má logiku. Celé její hnutí, které je u nás označováno za populistické, vzniklo ve skutečnosti na bázi občanského aktivismu, ze skupin, které se angažovaly v nějaké lokální věci a potom se začaly integrovat. Není to tedy hnutí vytvořené shora. Charismatický televizní šoumen Beppe Grillo ten proces jen usnadnil. Je to tedy autentické občanské hnutí, a to pochopitelně znervózňuje oligarchicky zdegenerované tradiční strany.

Stejný proces aktivizace občanské veřejnosti jsme ostatně viděli i ve Španělsku (Podemos) nebo Francii (Insoumis – Jean-Luc Mélenchon). V Británii (Momentum) zase vytvořilo základnu pro obrodný proud v Labour Party (Jeremy Corbyn), obdobně jako mladá členská základna (grass-root) Demokratické strany v USA (Bernie Sanders).

SEMINÁŘ V BRNĚ

V Česku se občanský aktivismus výrazně ohlásil v komunálních volbách. Když zvolím jen pražské příklady, bylo to v podobě kandidátů

opřených o nejrůznější místní kampaně jako Zachraňte Dalejské údolí nebo Ne developerům v Prokopském údolí. Někde už integrace pokročila (Hnutí pro Prahu) nebo probíhá zráním tam, kde se podobný proces

odehrál v rámci celostátní strany (Piráti). Vyšší míra dospělosti se projevuje především v podobě rozšiřování programové základny, aby bylo zřejmé, že nejde o partaj pro jedno téma a na jedno použití. Část tohoto potenciálu mělo i ANO, ale dalo přednost realizaci hotových témat sociálních demokratů a komunistů, kteří si je schovávali pro všechny časy jako nezávazné proklamace.

Pražské ústředí Alternativa Zdola nás vyslalo do brněnské buňky, abychom na semináři o participa-

ci informovali také o mezinárodní konferenci AZ o družstevnictví a lokalizaci. To je širší rámec participace, kde už lidé rozhodují o své hospodářské existenci. K průběhu pražské konference AZ se ještě vrátím, ale teď bych rád vyzdvihl to nejsilnější sdělení, spočívající ve zjištění, že téma sociální a solidární ekonomiky má globální zastání v podobě mezinárodní „sítě sítí“ RIPESS, což je francouzská zkratka pro Mezinárodní síť na podporu sociální a solidární ekonomiky.

Na konferenci vystoupil Jason Nardi z vedení evropské sítě RIPESS EU. Popsal hnutí, jehož strategickým cílem není nic menšího než sociální transformace společnosti. V chartě RIPESS je tato transformace definována jako proces, ve kterém se prosazuje větší vliv ekonomické demokracie, ekologické spravedlnosti a sociální solidarity. Staví přitom na sdružování sil změny, které vidí v družstvech a hnutí alternativní ekonomiky, jejímž primárním cílem je služba lidem a naplnění potřeb obce, nikoliv maximalizace zisku.

<http://www.ripess.org/>

Výraz ekonomická demokracie je totožný s participativní ekonomi-

kou, tedy družstevnictvím, zaměstnaneckou spoluúčástí na vlastnictví i řízení nebo s demokraticky řízenými obecními podniky. S ekologickou spravedlností to souvisí hlavně v tom smyslu, že místní životní prostředí je vyvazováno z vlivu vzdálených investorů, kterým je ničení zce-

► Jason Nardi

la lhostejné. V místních podmínkách se snáze daří i zásadám reciprocity a vzájemnosti, základům solidarity.

Míra solidarity pak podle RIPESS umožňuje odlišit ekonomiku „sociální“ od té vysloveně „solidární“. Sociální (filantropická) solidarita je označena jako „slabá“, byť zdaleka nikoliv bezvýznamná. Zahrnuje doplnění stanov obchodní společnosti závazkem sociální a environmentální odpovědnosti či péči podniku

o obec, ve které působí (entrepreneurial citizenship), stejně jako podnikatelskou filantropii nebo zvažování sociálních dopadů podnikání. Jde však o podnikání orientované na zisk. Pokud se ujme sociálních služeb, tak jen těch, které jsou z rozhodnutí veřejné správy privatizovány.

SILNÁ SOLIDARITA

„Silná“ (demokratická) solidarita vychází z iniciativy občanů. To už je jiná káva. Je založena na vzájemné a reciproční spolupráci, takže její ekonomika je zásadně solidární. Cílem však není revoluce nebo vytlačení jednoho druhým. Jde o využívání všech příležitostí, budování koalic, hledání styčných prvků. Hnutí se tak snaží o doplňující vliv alternativ, o propojení reprezentativní a deliberativní demokracie (RIPESS mluví o „hybridu“), chce být aktivním partnerem veřejných institucí.

„Silná“ solidarita navazuje na to, pro co americký politolog Benjamin Barber volí výraz „silná“ demokracie, kdy občané soustavně debatují o věcech veřejného zájmu, připravují návrhy a pak o nich rozhodují hlasováním. Není to jen debata, kterou netřeba brát úplně vážně, a není to ani jen občasně hlasování, kdy většina účastníků neměla možnost proniknout do podstaty problému.

Participace je tak důležitou složkou procesu, který má vést k transformaci společnosti. U nás to teď bylo hlavně módní slovo, které nesmělo chybět ve vystoupeních většiny kandidátů. Lze říci, že se stalo součástí politického mainstreamu. Nejčastěji se však jedná o pokusy, jak jej okleštit.

Nejběžnější formou občanské spoluúčasti se stal participační rozpočet, fakticky hlasování o několika drobných projektech v rozsahu zlomku procenta celkového rozpočtu. Naštěstí význam těchto procesů přerůstá nepatrné peníze, o které se jedná. Je to branka, přes kterou se můžeme propracovat k větší spoluúčasti na celkovém řízení obce. A tady už jsme kousek ušli, byť zdaleka nejsme v cíli.

Zkusme si to zrekapitulovat.

Základní představu získáte třeba pohledem na stránky Alternativy zdola. Jsou tam starší příspěvky, ale pro uvedení do problému stačí:

<http://alternativazdola.cz/category/temata/obcanska-participace/>

Najdete tam zmínku o organizaci Agora, která se důkladně věnuje metodice a postupům, jak spoluúčast občanů na rozhodování organizovat. Detaily jsou v knížce, kte-

rou Agora Central Europe sepsala s nizozemskou státní finanční podporou a lze volně stáhnout na netu:

https://www.agora-ce.cz/archive_files/Dokumenty_ke_stazeni/Participace_-_Jak_prizvat_obcany_ke_spolupraci.pdf

Ale i úřady začaly vzdělávat své pracovníky v tom, jak s participacními podněty zacházet. Praxe může vnímat tuto aktivitu i z jiného úhlu, jako zvyšování otužilosti úřadů vůči tlaku občanů. Pražské úřednické školení si například kladlo za cíl zajistit, aby plány na nová náměstí, parky, ulice a městské okruhy neztroskotaly na hádkách aktivistů, politiků a developerů.

<http://www.iprpraha.cz/participativniplanovani>

Národní síť zdravých měst pořádá webináře, na kterých můžete debatovat o participaci s profesionály. Co je důležité, jejich průběh je volně ke stažení, takže se lze touto cestou pracovat i k detailnějším problémům:

<https://www.zdravamesta.cz/cz/akce/webinare-nszm>

Sociologické nakladatelství SLON letos vydalo akademickou práci o angažovanosti českých občanů. Vedoucí autorského kolektivu Ondřej Císař se tématu věnuje systematicky. Kniha stojí něco přes dvě stovky:

<https://www.kosmas.cz/knihy/246029/>

Obecnější úvod do politologického přístupu k občanské angažovanosti pak Císař nabízí v práci Levice v postrevoluční době, na které pracoval spolu s filozofem Pavlem Baršou. Podrobný referát najdete na internetových stránkách OVV ČSSD Praha 12:

<http://praha12.cssd.cz/dokumenty/s2050/s10215/a10219.html>

VELKÁ TRANSFORMACE

Jak už jsme si všimli, program nové levice, který se právě utváří na mezinárodní scéně, používá místo Marxova pojmu „revoluce“ jiný pojem „transformace“, nápadně podobný tomu, o čem psal maďarsko-americký ekonom Karl Polanyi (Great transformation, 1944).

Polanyi označuje velkou transformací počátky kapitalismu, kdy se půda a výrobní nástroje změnily ze zdrojů vlastní obživy na faktory kapitalistické výroby, ale chyběla

nájemná práce. Proto byli venkované vyháněni z obecních pastvin a zbavováni dalších přírodních zdrojů, aby se museli nabízet na pracovním trhu. Velká transformace tak znamenala násilí, ožebračování a bezmoc obětí, které kdysi chránila obec a živila občina (společné pastviny, les, rybník a další zdroje).

Uplynulo dvě stě let a občina se vrací. Vidíme to především v digitálním prostředí, v podobě otevřeného kódu (software vytvořený a užívaný volně zdarma). Rozbíhá se levná experimentální automatizovaná výroba s digitální podporou (FabLab). Digitální dvojčata věcí, předlohy výroby, jsou tam taky zdarma. Je to projev obnovované kultury sdílení. Jde o konfliktní proces. Občas se jej podaří ovládnout internetovými platformami, které si toto prostředí monopolizují a své spolupracovníky ždímají ještě drsněji než jejich předchůdci. To se nějak vyřeší, sdílení přesto patří budoucnost. Obnovují se pozemkové a potravinářské spolky a družstva, množí se aktivity, při kterých vzniká nějaká „občina“. Transformace obrací směr a oslabuje moc velkých peněz.

►Karl Polanyi, autor knihy „Velká transformace“

Participativní rozpočet je z tohoto pohledu občanská rozcvička nad nepatrným zlomkem majetku obce. Je to seznamování s deliberativní a přímou demokracií v jedné specifické sféře společenského života. Nová levice se však nechce spokojit s tímto okrajovým působením. Transformace, kdy bude také v ekonomice běžná spoluúčast zaměstnanců na výsledcích i rozhodování, zároveň preferuje ekonomiku krátkých vzdáleností (lokalizace), odstraňování nerovností, ochranu životního prostředí a družstevnictví. Je orientována na dlouhodobé cíle, nikoliv krátkodobý zisk. Do této perspektivy je třeba zasadit dnešní první krůčky občanského probuzení. Jsou však státy a regiony, často v solidárních vztazích velkých aliancí, kde už to začíná docela šlapat. ◀

KALENDÁRIUM LISTOPAD 2018

► **19. října 2018 – 29. září 2019 – Výstava „Made in Czechoslovakia aneb průmysl, který dobyl svět,“** Národní technické muzeum Praha. V rámci výstavy budou prostřednictvím vybraných sbírkových předmětů živou formou vyprávěny příběhy významných československých firem i předních osobností československé techniky a průmyslu.

► **26. 10. – 26. 11. náměstí Jana Palacha (před Rudolfinem) Výstava Akademie věd ČR: Republika Československá 1918-1939.** Unikátní putovní výstavu připravují Masarykův ústav a Archiv AV ČR a Středisko společných činností AV ČR. Nevšední formou přiblíží vznik a vývoj Československé republiky od samého počátku do jejího zániku před druhou světovou válkou. Více informací:

http://www.vav.cz/cs/pro-verejnost/vystavy/republika-ceskoslovenska-1918-1939?gid=EAhIQobChMIe54PUS3gMBZ3Ch3FAAQcFAEYASAAEgXT_D_BwE

► **14. 11. od 11. do 17. hod. Prodejní akce českých výrobních družstev,** v budově SČMVD, Václavské nám. 21, Praha 1 ve velké jednací místnosti ve 3. patře budovy (vchod z Jindřišské ul.)

► **17. 11. od 11:00 hod. „Vzpomínka na 17. listopad“,** Jazzová sekce, Valdštejnská 158/14, Praha-Malá Strana. Občanská iniciativa Ne Základnám srdečně zve na vzpomínkový pořad k výročí událostí před 29 lety.

Komunitní zemědělství
nerůst Barbarská Osada
minimalisticky CZ
permakultura udržitelnost
Umění Změny commons
LET'S

3. listopadu 10 - 16 hodin
Tři ocásci, Třída kapitána Jaroše 18
Vstup volný
www: <http://spolekceres.cz/uz/>

Ceres

V CHRUDIMI BYLO ŽIVO

Chrudim byla další zastávkou, kde autoři prezentovali knihu **Kapitalismus, socialismus a budoucnost**. Důvod byl poměrně nabílední, jeden ze spoluautorů knihy, **Miroslav Tejkl**, je chrudimským zastupitelem.

Přestože se přednáška odehrávala poměrně brzy odpoledne, klasické místo Vodní zdroje, bylo plné. Téma dobývání renty očividně zaujalo, protože přednáška se v závěru v části vyhrazené diskusi stala dosti živou. Účastníci začali mezi sebou diskutovat o nutnosti referenda a většího zapojení občanů do dění, což přímo navázalo na otázku, která na akcích (nejen s knihou **Kapitalismus, socialismus a budoucnost**) zaznívá opatrně: kdo to udělá (nebo-li, kdo bude ten tzv. revoluční subjekt). Akce v Chrudimi ukázala na určitou rozpolcenost, část občanů se domnívá, že jejich aktivity nemají vůbec žádnou cenu (kvůli tomu jak vypadá mediální scéna, ale i politika ovládaná miliardáři), jiní si myslí, že je potřeba se rvát i za místní kauzy, další by raději hned zakládali další politickou stranu.

Chrudim jasněji než jiná místa ukázala, že existuje dosti široké povědomí problémů, ale není zcela jasné „kde začít“ a jak se pustit do řešení. Nutno dodat, že podobné debaty se nevedou jen u nás, ale ve všech minimálně západních zemích. Jedno je jasné: cesta nebude přímá, často se půjde cestou „pokus, omyl“ a každá země bude vycházet ze svých specifických podmínek. Ne, snadné to nebude, ale nutné to je. ◀

► Miroslav Tejkl

MĚSTO CHRUDIM

NOVÉ ODBORY UKÁZALY NOVOU CESTU: ANEB HORA MUSÍ PŘIJÍT K MOHAMEDOVI

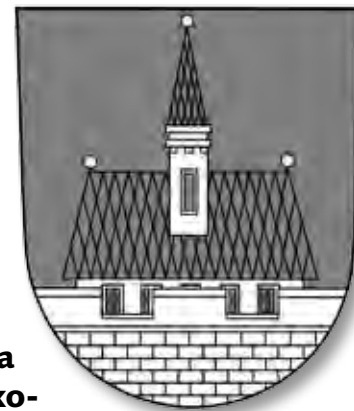
Nové odbory se odvážně pustily do propagace odborové organizovanosti. Místem pro specifickou akci pro veřejnost se stalo Ústí nad Orlicí.

Nové odbory pochopily, že místo zvaní občanů do uzavřených sálů, je potřeba vyjít za nimi. Proto se akce odehrávala na náměstí. Ve stánku se promítal film o přínosech odborové organizovanosti, k dispozici na místě byl stánek s materiály, lidé se mohli obracet na organizátory s problémy a dotazy, které se týkají založení odborové organizace ve firmě, kde pracují.

Na náměstí pak vystupovali jednotliví účastníci s krátkými vystoupeními. Týkaly se přínosu odborů pro ekonomiku, důležitosti solidarity a spolupráce ve společnosti i lokální ekonomiky a jejích výhod.

Akce Nových odborů ale zaujala nejen ty, kteří seděli na lavičkách na náměstí, lidé se zastavovali, poslouchali v podloubí, ne vždy ale našli odvahu přijít blíž ke stanu.

Nové odbory ukázaly, že kromě odborných konferencí a seminářů, je potřeba mnohem víc působit „na ulici“ a nepočítat s tím, že občané, zaměstnanci přijdou do přednáškových sálů, ale je potřeba jít za nimi a novými formáty představovat důležitá témata. ◀

SLEDUJEME DĚNÍ KOLEM NOVÉHO ÚZEMNÍHO PLÁNU PRAHY

Text: JIŘÍ GUTH

ARNIKA NEUSPĚLA

Během letních prázdnin, resp. v září Arnika požadovala:

► omluvu od ředitele Institutu plánování a rozvoje hl. m. Praha (IPR) O. Boháče za výhrůžky, že na arničí kritiku bude reagovat „právními kroky“

► odvolání O. Boháče a R. Kouckého za to, že s vynaložením velkých nákladů (vyšší desítky nebo dokonce stovky milionů korun) a za dlouhou, opakovaně prodlužovanou dobu připravili nepoužitelný a široce kritizovaný návrh

► přepracovat zadání nového územního plánu pro Prahu a zpracování nového návrhu obměněným zpracovatelským týmem.

Psalí jsme o tom v předchozích číslech ZAZ.

Na všechny požadavky postupně reagovala dosluhující náměstkyně pražské primátorky Petra Kolínská (Zelení), která má v působnosti územní plánování. Ta má, jak známo, k předloženému návrhu vážné konkrétní, ale nikoliv principiální nebo procedurální výhrady.

Návrhy spolku Arnika šmahem odmítla. Uznala jen, že „veřejná in-

stituce nemá směrem ke spolkům a občanským iniciativám používat výhrůžek či se dožadovat kultivace diskuse soudní cestou“. Vyzvala proto ředitele IPR, aby od podobných reakcí upustil.

Odvolat O. Boháče odmítla s tím, že:

► doložené náklady byly „pouze“ 69 milionů Kč,

► termín zpracování byl stanoven (a měněn) usnesením zastupitelstva hl.m. Prahy (HMP) a konečně, že

► zpracovatelé aspoň částečně vyhověli požadavkům poradních orgánů Rady HMP, totiž Odborné pracovní skupiny pro posouzení pracovního návrhu nového územního plánu hlavního města Prahy a Komise pro dokončení návrhu Územního plánu hl. m. Prahy (Metropolitního plánu).

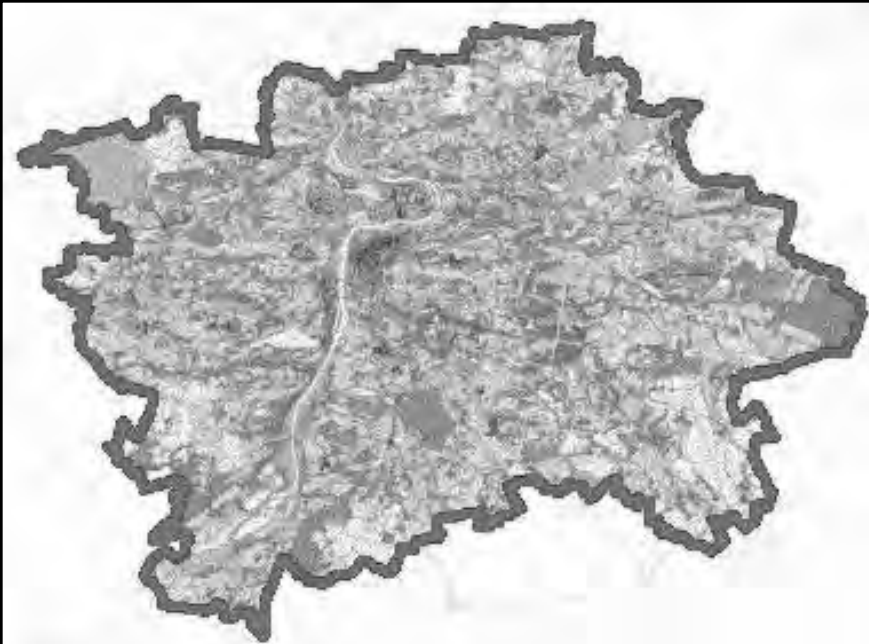
Pouze na základě počtu došlých podání není ovšem možné předvídat množství změn, resp. iniciovat ukončení pořizování nového územního plánu, píše Kolínská. Naznač-

je, že rozpor návrhu se zákonnými požadavky není prokazatelný, a to mimo jiné proto, že po společném jednání může návrh na základě došlých připomínek a stanovisek doznat řadu změn.

Aspoň jsme se prostřednictvím dopisů, které adresát obratem zveřejnil, dozvěděli, že ještě nejsou ani sečteny všechny podané připomínky. Jejich počet se odhaduje na 30-50 000. Sečtena jsou aspoň samotná podání, těch je přibližně 6 900. Z 56 městských částí reagovalo 52 a z 21 dotčených orgánů státní správy

14. Se znalostí (velkého) rozsahu a (nízké) kvality návrhu soudíme, že to poslední číslo je znepokojivě vysoké. Časem se snad dozvíme, které

► Bulvární novinář Pavel Novotný

úřady se to domnívají, že specifické zájmy nás všech, které mají ze zákona hájit, nemohou být návrhem poškozeny.

PLÁN A VOLBY

V předvolební kampani kritizovala návrh plánu nejviditelněji KSČM. Na úrovni městských částí byl odpor sice tišší, ale i širší. Výsledky se postupně dostavují. Zprávy, které zatím prosakují z nejdůležitějšího vyjednávání o radě hl. m. Prahy, nejsou ovšem nijak povzbuzující. Tam, při vší úctě, vážné obavy vzbuzuje bývalý ředitel Institutu plánování a rozvoje hl. m. Prahy Petr Hlaváček,

velký zastánce nového návrhu a jeho hlavního autora R. Kouckého, na třetím místě kandidátní listiny koalice STAN a TOP09. Reálně přitom hrozí, že se stane přímo radním pro územní rozvoj a územní plán. Aspoň malou útěchou může být, že nedostal výrazný počet preferenčních hlasů a že se do zastupitelstva HMP dostali i Jana Plamínková a Miloš Růžička, kteří oba už dokázali, že to s udržitelným rozvojem myslí vážně a vědí, jak na to.

Zato na úrovni městských částí se porůznu postupně formují koalice s kritickým postojem, z těch známějších jmenujme třeba největší

městskou část Praha 4 nebo nevelké Řeporyje, kde do starostovského křesla míří svérázný bulvární novinář Pavel Novotný. Člen ODS, kterou ale v tamní koalici doplní Piráti a Zelení. Jako podobné lze odhadnout postoje Praha 1, Praha 7, Praha 10 a Praha 12. V několika návrzích koaličních smluv se objevuje formulace požadavku, aby všechny obdržené připomínky byly řádně vypořádány. To je ale hodně „při zdi“, když se de facto (pravda, v této fázi nikoliv de iure) jedná o zákonnou povinnost a pouhou elementární kulturu jednání orgánu veřejné moci. Chtějme víc. ◀

LITOMĚŘICKÝ SEMINÁŘ LEHCE MINUTÝ

Nenaplněné téma charakterizovalo letošní Litoměřický odborný seminář, neboť výrazná většina obsahu vystoupení panelistů a diskuse se netýkala motto „100 let od vzniku Československa – jak dál“, a nepřinesla ať již nějaké historické ohlédnutí či načrtnutí vize příštího vývoje republiky, nýbrž byla zaměřena na aktuální mezinárodní dění, zvláště ekonomiku a migraci. Na 4. ročník semináře, pořádaného KV KSČM Ústí nad Labem dne 22. 9. 2018 v Litoměřicích, dorazila desítky panelistů z ČR a SR a bezmála stovka posluchačů.

Na úvod, po minutě ticha na památku loni zesnulého europoslance Miloslava Ransdorfa (KSČM), vystoupil Pavel Vodsedalek, který omluvil hejtmana Oldřicha Bubeníčka (KSČM), jenž musel řídit Bezpečnostní radu kraje náhle

svolanou kvůli velkému požáru v Litvínově.

Europoslankyně Kateřina Konečná (KSČM) připomněla tragické dny Mnichova 1938, tehdejší první ozbrojený útok freikorpsu v Krnově, 350 000 československých obětí 2.

světové války a vyjádřila naději na příští spolupráci levice v Evropě a její budování lepší společnosti.

Filosof a poslanec Národnej rady SR Luboš Blaha (Smer-SD) své vystoupení věnoval návratu socialismu, obnovení státní suverenity a někdejšímu prezidentovi a generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ Gustávu Husákovvi. Zabýval se možnostmi a nutností návratu suverenity státům EU, trestání Maďarska a Polska za jejich samostatnější politiku a budoucnosti patrně celé V4 za postoj k migraci ze strany EK. Porovnal kvalitu a rozsah demokracie, korupce, právního státu na východě a západě EU, účelovou kritiku V4 ze strany EK, přičemž ale zkritizoval i konzervativní a rusofobní politiku současného Polska a Maďarska. Probral v té souvislosti případ zavražděného novináře Jána Kuciaka a pokus o svržení vlády Smeru, což vidí jako pokus o slovenský Majdan. Dále, mj. s odvoláním na sociologické průzkumy o stále masívních pozitivních vzpomínkách na předlistopadový režim, vyzval k návratu rozmyšlení o budoucím socialismu. O třídním charakteru kapitalistické společnosti, o postavení

pracujících, o jejich základních sociálních a ekonomických potřebách a zájmech, které jsou důležitější a pro levicovou politiku charakterističtější než témata městských liberálů o různých menšinách. Nakonec se věnoval postavě G. Husáka, intelektuála realisticky přemýšlejícího a prakticky a pragmaticky konajícího v konkrétních dějinných situacích, naslouchajícího potřebám pracujícím a formulujícímu národní a státní zájem.

RIZIKA DIGITÁLNÍ DEMENCE

Svůj příspěvek spisovatelka Lenka Procházková nazvala „Pouhá epizoda?“ na památku svého otce Jana Procházky, spisovatele a scénáristy, který, ač po r. 1969 zavržený, předpokládal ve svém díle nástup

► Lenka Procházková

socialistické epochy, ovšem po vyrovnání intelektuálních a morálních nedostatků, a s nástupem normalizace propadal rozladění a skep-

Ironickými poznámkami protkal své vystoupení exministr Ivan David, které odstartoval poukazem na dezinterpretace dějin 20. století a

► Ivan David

si. Vyzdvihla československý pokus o socialismus s lidskou tváří, nepřijemný jak pro východní tak pro západní mocné, takže jej odstranili. Dotkla se i migrace, vstřícnosti k ní od vedení EU, kritiky Maďarska ze strany Bruselu, ale i válečného štvání proti Rusku a varovala před nebezpečím světové války.

pokračoval patologickými společenskými a politickými jevy. Odsoudil svobodnou z vůli a nezodpovědnost, podléhání státu oligarchům, zlehčování a odmítání vůle lidu, deformace demokracie. Odmítl vytlačovat téma národa, politického národa, vlastenectví, republiky (věc veřejná), státní suverenity, národní iden-

tity. Psychiatr upozornil na rizika digitální demence, neinformovanosti, dezinformování, nacionálního podkuřování. V závěru se stočil k tématu nepřizpůsobivých, migrantů, islámu, a též indoktrinace, výchovy a vzdělávací děti a dospělých. Vystoupení skončil připomínkou úvah o novém národním obrození jako předpokladu naplnění ideje nové republiky – věci veřejné zdejších občanů.

PARALELA K VÝVOJI 30. LET

Exmístopředseda KSČM Josef Skála nejprve ocenil společnou akci levice a pravice od KSČM po kalousovce a okamurovce na podporu pozice Maďarska, nikoli prý V. Orbána, vůči tlaku vedení EU. Dále se vrátil ke vzniku ČSR a poukázal na negativa rakusko-uherské monarchie zodpovědné za statisíce zabitých Čechů a Slováků za 1. světové války a dalších tisíců během vlády habsburského rodu. Porovnal kritiku R-U a třeba i TGM ze strany KSČ s kritikou vlády KSČ od dnešního mainstreamu. Prohlásil, že vznik ČSR byl fenoménem emancipačním (pro národ, politické a sociální poměry), kdežto nyní ČR ovládá pocit poraženectví. Vyzdvihl působení radikální levice za 1. ČSR, její vliv na politický diskurs, její odezvu mezi umělci. Odmítl tezi prezidenta

Miloše Zemana o tom, že by KSČM měla být mírnější, a naopak podpořil L. Blahu a jeho výzvy k razantnější obraně pracujících. Položil paralely mezi vývojem v Evropě 30. let a dnes a varoval před zavíráním očí před tlakem kapitálu, válečných a fašizoidních sil. Vyvodil,

► Josef Skála

že výklad dějin se dnes stal hlavní arénou ideových střetů a místem, kde se rozhoduje o myšlenkách, které budou provázet další směřování světa. Vzpomenul i někdejší a současné česko-německé vztahy demokratických a levicových sil, které vyvracejí tvrzení Sudetoněmeckého landsmanshaftu a dalších o pronásledování Němců za 1. ČSR a pomlčuje o protidemokratickém charakteru nacismu.

NOVÉ NÁRODNÍ OBROZENÍ

Vojenský analytik Martin Koller se věnoval vztahu Čechů, Moravanů a Slezanů k cizincům, a to zejména otázce bezpečnosti a možné cizí nadvládě. Upozornil na německou ekonomickou expanzi, využívání nízkých mezd v ČR navazující na historickou (pan)germanizaci od Bílé hory. Hlavní nebezpečí pro ČR vidí v SRN a vedoucích představitelích EU. Podtrhl prosazování národních zájmů vládami USA, ČLR a RF a prosazování německých zájmů SRN, Rakouskem a EU („eurokoncentrák“, „euroteror“, „protislovanské tažení“), a to za pomoci lží, podvodů, ožebračování. Napadl i příjemce sociálních dávek, zastánce multikulturalismu, homosexuálů, kulturu afrických národů. Pak se zaměřil na islám, islamizaci (jako formu „zotročení evropských národů“), migraci, krátce se dotkl i digitální demence a narkománie. Probíral téma lidských práv včetně práva na migraci, mezinárodní deklarace OSN o migraci a ženských právech a zpochybnil OSN a členství ČR v ní. Nejde prý o řešení sociální bídy, nýbrž o legalizaci ilegální migrace, rasové inženýrství a rozvrat Evropy i za pomoci teroristů a narkomafií. Vyzdvihl téma vlasti a národněosvobozenického boje,

► Politolog Oskar Krejčí (uprostřed)

pozitivního přínosu regulované migrace, vyslovil se pro neúčast ve válkách a vojenských misích, za spolupráci se SR, odpor pro autoritativní vláde jedinců.

Předseda Československých vojáků v záloze za mír Ivan Kratochvíl označil vznik ČSR za vrchol národního obrození a s poukazem na dnešní situaci, „kterou jsme dopustili“, konstatoval, že „kruh se uzavřel“ a opět je na řadě nové národní obrození. Zdůraznil význam jazyka a kultury, zodpovědnost za děděný stav země. Ocenil roli československých legií pro vznik ČSR a obranu před tehdejšími záměry Polska. Zdůraznil význam branné přípravy obyvatelstva a vlastenecké výcho-

vy pro bezpečnost a samostatnost státu a postavil to do souvislosti se současnými zákony o držení zbraní, z čehož vyvodil, že evropské národy jsou určeny k likvidaci.

VÝMĚNA SVĚTOVÉHO HEGEMONA

Velmocenskými motivacemi při vzniku ČSR, německým výdajům na zbrojení a čínské výrobě cementu se zabíral politolog Oskar Krejčí. Zpochybnil vědomé řízení řady procesů včetně údajné migrace a rasového inženýrství, neboť politické špičky jsou neschopny takticky jednat, natož strategicky myslet. Dle něho jde o vyvolání strachu z nebezpečí a snížení odporu proti zbrojení a bezpečnostním opatřením. Zvýšení vojen-

ských rozpočtů států NATO na 2 % HDP by znamenalo kupř. pro SRN – kvůli jeho ekonomické síle – dosažení 3. místa na světě (po USA a ČLR) a pozice státu s nejvyššími vojenskými výdaji v Evropě. Politolog položil otázku, co s touto vojenskou mocí SRN udělá: zda nakoupí zastaralé americké zbraně, nebo zda se dá do výstavby vlastních strategických sil, tudíž změní geopolitické poměry ve světě – a hlavně, zda a jak tuto moc unese. Varoval, že zbraně jsou kupovány, aby byly použity, a my přitom nyní ztrácíme cit pro míru militarizace. Dále uvedl, že loni vyrobily USA 86 mil. t cementu, avšak Čína 1,2 mld. tun a že v l. 2011-13 vyrobili a použili v Číně tolik cementu, jako v USA za celé 20. století. Dle Krejčího nejsme mentálně připravení na to, co se v ČLR, Asii, Pacifiku a geopolitice děje. Jde o prudkou změnu, výměnu světového hegemona (za posledních 500 let z 16 změn světového nebo regionálního hegemona byly jen 4 nenásilné). Rozebral strategie sdílené prosperity, win-win, her s nulovým součtem apod., jejich pojetí, nutnost pozměnit své kulturní vnímání postupů a změn, aby nedošlo ke kulturním katastrofám. Třeba pozitivní projekty, neuhýbat z humanistických pozic, řešit problémy v jádru příčin.

OŽEBRAČENÍ BĚŽNÝCH OBČANŮ

Ekonom Peter Stanek se ptal, zda vlastně známe (a zvláště mladí) svoji minulost. Načrtl několik scénářů vývoje, chrлил ekonomická čísla, upozornil na strategické suroviny, na kontaminaci životního prostředí, recyklaci odpadů, (nesmyslný) konzum, na průmysl 4.0 včetně osudu subdodavatelů a možností pronájmů malých podniků, smart společnost, (osobní) informace jako zboží, robotiku, ale i na člověčenství, které v ekonomických vztazích nadále má svoji nezastupitelnou roli, na individualizaci výroby, na možné zvětšení volného času a možné jeho využití pro vzdělávání či manipulaci. Zamyslel se nad logikou, smyslem současné ekonomiky a politiky, nad proklamacemi států a EU a realitou ztrátu EU z korupce 1,5 bil. eur, z kreativního účetnictví 1,7 bil. eur, z operací na hraně zákona 940 mld. eur, z vnitropodnikové kriminality 2,0 bil. eur. Poukázal na ekologickou krizi, nekvalitu produkce a potravin a na to reagující tvorbu státních vizí v Japonsku, SRN aj. nikoli ale v ČR. Cestu vidí v levicových, nesobecných, komplexních přístupech, nikoli v soukromoziskových státních zakázkách pro korporace. Příští války se povedou o vodu, potraviny a ži-

► Ivan Kratochvíl

ivotné životní prostředí, předpovídá se za dva roky finanční krize, sdělil Stanek a zamyslel se nad tím, jak se jedinci a občané budou moci proti tomu bránit. Krizová řešení musí být připravena předem, aby byla logická a efektivní, míní Stanek, jenž ale poukázal na dnes establishmentem prosazené zákony ožebračující běžné občany a chránící vyvolené. Postavil proti sobě socialistický svět jistot a kapitalistický svět nejistot, ale zdůraznil také nutnost společnosti různosti, důvěry, pravdy, od-

poru proti nehumanistické otrlosti, militarismu, přičemž se domnívá, že kvůli přelidněnosti zeměkoule nepůjde útočnickovi o získání území, surovin, výrobních prostředků a pracovních sil, ale o vyhlazení protivníka. Zastal se vyrovnanosti práv a povinností, včetně těch týkajících se migrantů. Představil teorie, že k zásadní změně společnosti třeba čtvrtiny společnosti, přičemž ve střední Evropě je pro to nastavena skoro pětina lidí. Vyzval k hledání homeostázy, rovnováhy společnos-

ti, člověčenství ve společnosti a každém z nás, kdy cenou jsou oběti za dosažení plnohodnotného, kvalitního života jedinců a společnosti.

HUMANISMUS VS. XENOFOBIE

Ze záznamu si přítomní vyslechli vystoupení Petra Žantovského, které bylo věnováno právu na informace, resp. cenzuře a autocenzuře, svobodě, manipulaci, moci manažerů soukromých firem a státních a unijních úředníků, přístupnosti do médií, propagandě, šíření ne/pravd.

V diskusi rovněž převládly otázky netýkající se století od vzniku Československa, ale současných problémů, blízké budoucnosti, přičemž se střetly postoje humanistické, komplexní, věčné s xenofobními, zúženými, mýtickými. ◀

(kru)

► Znak Litoměřic

DLUHY – STRAŠIDLO DOMÁCNOSTÍ I STÁTU

Dne 25. 9. 2018 se v Braunově domě v Praze uskutečnila mezinárodní konference věnující se problematice zadlužení v lokálním a globálním kontextu. Na uspořádání akce se podíleli: Škola alternativ, Nadace Rosy Luxemburgové, Ekumenická akademie a Citizens financial justice.

Na konferenci se svými příspěvky vystoupili:

- 1. panel** – Ilona Švihlíková (ekonomka) a Miluš Kotišová (výzkumnice peněz)
- 2. panel** – Jürgen Kaiser (německá kampaň za oddlužení) a Tomáš Tožička (expert v oblasti rozvoje)
- 3. panel** – Daniel Prokop (agentura Medián) a Radek Hábl (výzkumník)

ČÁST PRVNÍ

V prvním příspěvku konference se ekonomka Ilona Švihlíková společně s členkou pirátské strany Miluš Kotišovou zaobírali souvislostmi dluhu a zadlužením států, a také nastínili proces vzniku peněz v ekonomice, přičemž bylo zmíněno, že peníze v ekonomice vznikají několika způsoby včetně poskytnutí komerčních půjček v bankách. Stát potřebuje vybírat daně, aby měl přístup k penězům, protože o jejich vzniku rozhodují nezávislé instituce, komerční banky a Česká národní banka, stát sám o sobě o jejich vzniku nerozhoduje.

Dle názoru Miluš Kotišové peníze nejsou zbožím ani komoditou, nýbrž jazykem, slouží jako prostředek komunikace a předávají informace. Mnoho lidí však přesto, že zná fungování peněz, nezná jejich pravou podstatu, což může způsobit problémy v porozumění ekonomické realitě, a být příčinou víry v některé mýty z politického prostředí.

Obě příspěvatelky na konferenci se shodly na kritice virtuálních měn typu Bitcoin, který nepovažují za měnu, ale za komoditu, protože nesplňuje základní požadavky pro měnu. Stejně tak ho nepovažují ani za vhodnou alternativu.

Ilona Švihlíková upozornila na oddělený vývoj mezi růstem mezd a cen, zatímco jako souvislý bývá s oblibou připomínán mezi mnoha bankéři.

ČÁST DRUHÁ

Jürgen Kaiser a Tomáš Tožička se zabývali problematikou zadlužení v globálním kontextu. Jürgen Kaiser se zmínil o zkušenostech německé

kampaně za oddlužení a problémech, které v souvislosti se zadlužením trápí rozvojové země, které jsou častokrát vydávány v nemilost mezínárodních finančních institucí typu Mezinárodní měnový fond a Světová Banka. Zabýval se i možnými způsoby řešení v podobě účasti a podílu na rozhodování během jednání mezinárodních finančních institucí včetně možnosti oddlužení. Připomenuto bylo i jejich zasedání v roce 2000 v Praze, které bylo doprovázeno kampaní Milostivé léto a během které došlo k předání požadavků ohledně problematiky zadlužení německému kancléřovi Schröderovi.

Tyto požadavky zahrnovaly například oddlužení všech rozvojových států do roku 2000 (naproti plánu MFF oddlužit jen ty nejzadluženější státy). Téměř žádný z požadavků ovšem splněn nebyl. Zadlužení brání v rozvoji mnoha zemím v oblasti třetího světa a je jedním z nejdůležitějších faktorů chudoby.

Tomáš Tožička rozebral v tomto příspěvku i dluhy rozvojových stá-

tů vůči České republice včetně neúspěšných pokusů o jejich vymáhání. Některé státy dluhy vůči České republice dokonce neuznávají.

ČÁST TŘETÍ

V poslední části konference se Daniel Prokop a Radek Hábl zaměřili na zadlužení v České republice. Ve svém příspěvku porovnávali jednotlivé exekuční systémy členských států Evropské Unie a kriticky zhodnotili český systém exekucí, který často znemožňuje dlužníkům návrat do života a uvězuje je

v kruhu potíží bez možnosti úniku. Jako problém se ukazují vysoké rozdíly mezi regiony na poměry České republiky (zejména vysoký počet exekucí v oblasti pohraničí). Kuriózitou se ukázali i dlužníci v exekuci mladší osmnácti let

i rekordman překonávající hranici stovky. I přes exekuční systém nevýhodný pro dlužníky, věřitele, stát i exekutory samotné je ovšem problém se změnou zákonů vztahujících se k této záležitosti, což je spojeno především se silnou lobby v parlamentu ze strany určitých exekutorských komor, pro které je výhodné zachovat statut quo. ◀

Vilém Krτίčka

100 LET OD VZNIKU SAMOSTATNÉHO ČESKOSLOVENSKÉHO STÁTU

(DRUHÁ ČÁST)

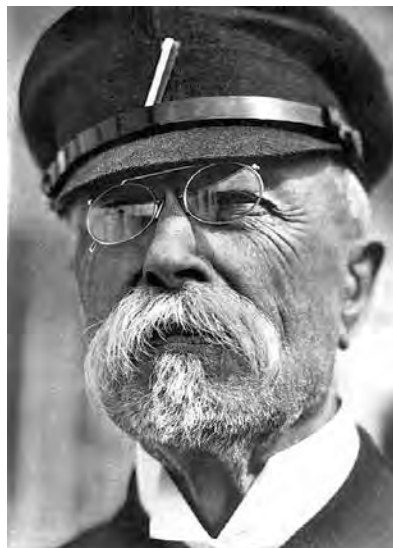
Naplnění představ T.G. Masaryka o samostatném českém státě a jeho úloze

T.G. Masaryk byl čelným představitelem okruhu osob, které v souvislosti s rozpadem Rakouska a Uherska a konce 1. světové války usilovaly o znovuoobnovení samostatného českého státu. Státu, který bude navazovat na historické principy státnosti Koruny české a státnosti československé. Státu, který bude založen na národnostním principu, budovaný na demokratických zásadách s tržním hospodářstvím. V mezinárodním měřítku úzce spolupracujícím se západními demokraciemi. Předpokládal, že na obdobném principu vzniknou i další slovanské národnostní státy, které společně budou zárukou bezpečnosti v tomto teritoriu střední Evropy. ◀

Petr Perman

► ČTĚTE NA WEBU **ALTERNATIVA ZDOLA.CZ**

<http://alternativazdola.cz/100-let-od-vzniku-samostatneho-ceskoslovenskeho-statu-druha-cast/>

VYVOLENÝ NÁROD

V komunálních volbách vystoupilo spousta kandidátů, stran a hnutí, které si uvědomují potřeby větší resilience, lepšího využití místních zdrojů (přinejmenším v oblasti potravin, energetiky nebo bydlení) a větší participace občanů. Pokud vyhrají, rychle narazí a zjistí, že nic nejde. Doufejme, že z toho vyplyne větší tlak na přiblížení českých podmínek evropskému standardu. ◀
Zbyněk Fiala

► ČTĚTE NA WEBU **ALTERNATIVA ZDOLA.CZ**

<http://alternativazdola.cz/zbynek-fiala-vyvoleny-narod/>

JAK PSÁT PRO ZPRAVODAJ AZ

Vyzýváme čtenáře Zpravodaje, aby se zapojili do jeho tvorby. Proto přinášíme tipy na to, jak příspěvky vytvářet.

Text: ZBYNĚK FIALA

Novinařina není magie, i když se novináři rádi vybavují černými brýlemi a vousy, někdy doplněnými i plešmi, aby těmito vnějšími znaky upozornili na výjimečnost svého

řemesla. Ve skutečnosti už novinařina není prestižní povolání, podobně jako diplomacie a spousta dalších oborů, do kterých se mladí lidé hnali, protože jim otevíraly svět a vstup

do velké společnosti, kam běžný člověk nemůže.

Mezitím se však svět otevřel kdekomu a velká společnost se okoukala, dokonce prý není o co stát. A k dovršení všeho, do hry vstoupilo podnikání, což je činnost, pro kterou je charakteristický nedostatek peněz, respektive neochota peníze vydávat. Proto jsou v novinách hlavně mladší, dorost tak tak s maturitou, nanejvýš bakaláři, čili hlavně různé rychlokvásky, které není

třeba moc platit. Práce mají hodně, vlastně strašně moc, a tak jim ani nezbyvá nic jiného, než aby to odbyli a napsali, co je zrovna napadne. Číst se to nedá, a taky to nikdo nečte. Proto náklady tisku vytrvale klesají.

To neznamená, že lidé, kteří se věnují sběru a ověřování důležitých informací, nejsou potřeba. Pravý opak je pravda. Ale musíme se postarat sami. Proto vznikají nejrůznější formy lidového žurnalismu na bázi dobrotivého internetu, kde je všechno hned a zadarmo. Do této kategorie patří i náš zpravodaj. Ani my peníze nikomu nedáme, ale na rozdíl od podnikatelů, nikoliv proto,

že si je chceme nechat pro sebe, ale protože žádné nemáme.

LISTONOŠ POKOUSAL PŠA

Psaní zadarmo má však své výhody. Nikdo nezapltil, proto netřeba podkuřovat. Můžeme psát pravdu. Můžeme psát o podstatných věcech, i když to kazí kšeft. Nemusíme se bát otisknout to, co si lidé myslí, i když se to vrchnosti nehodí.

ZPRAVODAJ AZ

Možná, že všechno jiné je za peníze, ale tahle svoboda je zadarmo. A můžeme vám ji půjčit, pokud si s tím poradíte. A tomu, kdo potřebuje pomoc, nabízím pár slov, jak na to.

Nejprve to nejdůležitější – jestli to má někdo číst, musí to být zajímavé. Tahle dobrá rada už byla rozpitvána ve stovkách knih, které obyčejně začínají moudrem, že nemá smysl psát o tom, že pes pokousal listonoše. To je přece běžné. Jinou věcí by bylo, kdyby listonoš pokousal psa...

To jsou ovšem rady z onoho podnikatelsky založeného tisku, orientovaného na velkoměstské bulváry. Tomu se vyhněme velkým obloukem. Zajímavost může vypadat uži-

tečněji. Zkušenost říká, že zajímavé je to, s čím nás seznamuje někdo, kdo tomu opravdu rozumí. Kdo není ve vleku běžných předpokladů. Kdo ví, o čem mluví, a zná i háčky problému, které povrchnímu pohledu unikají. Taková zajímavost je tedy opakem povrchního žvástu a samolibého naparování.

PODÍVAT SE Z JINÉHO ÚHLU

Druhou podstatnou věcí užitečné žurnalistiky je to, že přináší infor-

mace, které jsou reálné a relevantní. Reálné znamená pravdivé, skutečné, z ověřených zdrojů, obvykle se vyžadují aspoň dva, ale svědectví slušného a pravdomluvného člověka je užitečné, i když je jen jeden.

Neméně důležité je, aby ty informace byly relevantní. Aby se skutečně vztahovaly k tématu, o kterém píšeme, a to téma se zase vztahovalo k tomu, o čem lidé mluví. Jestliže se někdo dlouze rozepisuje o jakési banalitě, nad kterou mu zvlhlo změk-

čilé oko nebo o které plácá, jen aby řeč nestála, je to účinný způsob, jak čtenáře rozehnat.

Úkolem lidové žurnalistiky je lidem pomáhat. Proto musí psát o tom, co lidé opravdu potřebují, co jim uleví v tísnivé situaci, co jim zprostředkuje radu, bez které se nehnou z místa. Co jim nabídne zkušenosti lidí v podobné situaci. To je to podstatné, to je relevantní. A když je to i pravdivé, má to smysl.

Pak je ovšem důležité, aby to bylo i nové, aby to nebylo nekonečné přemítání o jedné a té samé věci, kterou všichni znají a jejíž opakování není ani tak služba, jako spíše buzerace. Novost a aktuálnost neznamená, že zajímavé je jen to, co se stalo teď. Aktuální může být i historická zkušenost, když se společnost dostává do podobné situace.

Výraz nový je zvláště užitečný ve spojení novým pohledem. Ve schopnosti podívat se na věc z nového úhlu, s novou znalostí. Nový pohled mohou nabídnout také ti, kdo běžně nedostávají slovo. Například jinak vypadá úbytek pracovních míst jako číslo ve statistice, a jinak jako zpozdění člověka, který přichází o vše, co

investoval do své schopnosti pracovat.

Ty nejnovější zprávy přináší nejčastěji ti, kdo se pořizováním zpravodajství živí, jako třeba zpravodajské agentury. Naši situaci však ulehčuje zkušenost, že profesionální žurnalistika se moc nezajímá o témata, která jsou vlastní lidové žurnalistice. Takže může být docela běžné, že i v našich internetových zpravodajích a podobných mediálních útvarech, vyjdou věci, které jinde nenajdete.

ŘEKNI TO TŘIKRÁT

Ale řekněme, že jsme tu událost prošvihli nebo jsme ji zpočátku nepřipisovali takový význam, a teď náš hlas chybí. Co s tím? Máme se babrat

**INFORMACE SE OVĚŘUJÍ ZE
DVOU NEZÁVISLÝCH ZDROJŮ,
MŮŽE ALE STAČIT JEN JEDEN.**

v něčem, co už všichni znají? Existuje trik, kterým se dá zpoždění zastříh. Nepíšme o události, ale o reakci na událost. Co si o tom lidé myslí?

Jak reagují na změnu? Jaké nové problémy to vynořilo?

Můžeme si pomoci nástrojem, kterému se říká mentální mapa. Je to pokus, jak graficky vyjádřit téma souvislostmi a návaznostmi. Vyplatí se občas dát dohromady celou partu těch, kdo s redakcí spolupracují, postavit někoho k velkému archu

► Karel Pech

papíru a začít téma mapovat. Doprřed listu napíšeme základní výraz, například zdravotnictví, školní stravování, doprava a podobně, a jako okvětní lístky k tomu narůstají související témata. Třeba u toho zdravotnictví – nedostatek lékařů, zavírané nemocnice, a z toho opět návaznosti v dalším patře – absol-

venti fakult odcházejí do zahraničí, prodlužují se čekací lhůty na operaci a podobně. Když si pak vybereme dílčí téma, mentální mapa nám jasně ukazuje, v které fázi problému se pohybujeme, s čím to souvisí, a s čím ne.

Uzavřu to radou, kterou jsem kdysi dostal od legendárního televizního mága Karla Pecha, když jsem se jej pokoušel získat k jakési spolupráci. Kdysi mě učil a pamatoval si mě, ale stále jsem nebyl dost připraven. Podívej se na to znovu, pravil vlídně, a ujasni si, co chceš říct. Až to budeš vědět, řekni to třikrát. Jednou na začátku, jednou uprostřed, a pak ještě jednou na konci. Chceš přece, aby se něco změnilo? Pak je nezbytné, aby si to lidé zapamatovali. ◀

KONTAKTY

Web:	www.alternativazdola.cz
E-mail:	info@alternativazdola.cz
Facebook:	www.facebook.com/alternativa.zdola
YouTube:	kanál AlternativaZdola
Zpravodaj:	zpravodaj-az@seznam.cz

**Zpravodaj AZ
(listopad 2018)**

**Redaktor
Michal Černý**

**Grafický design a sazba
Michal Černý**

**Korektury
Suzana Exnerová**

**Do tohoto čísla
přispěli:**

Petr Perman, Ilona Švihlíková, Karel Růžička, Daniel Glas, Vilém Krტიčka, Jiří Guth, Zbyněk Fiala, Kateřina Vojtíšková, Tomáš Vokoun

**Zdroj fotografií
www.freeimages.com**